

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 Αθήνα, Τηλ.: 210 72 33 221-2, 210 72 33 216, Fax: 210 72 33 217,

Website: www.nchr.gr, E-mail: info@nchr.gr

Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ

**επί του άρθρου 12 του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας
«Ρύθμιση θεμάτων μεταθέσεων οπλιτών, μέριμνας προσωπικού και άλλες διατάξεις»
(Αντιρρησίες συνείδησης)**

20 Ιανουαρίου 2016

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Έχει συσταθεί με το Ν 2667/1998 σύμφωνα με κανόνες των Ηνωμένων Εθνών, τις «Αρχές των Παρισίων». Σε αυτήν μετέχουν πρόσωπα οριζόμενα από τριάντα δύο φορείς (ανεξάρτητες Αρχές, πανεπιστημιακές σχολές νομικών και πολιτικών επιστημών, συνδικαλιστικές οργανώσεις, ΜΚΟ, πολιτικά κόμματα και υπουργεία).

Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ
επί του άρθρου 12 του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας «Ρύθμιση
θεμάτων μεταθέσεων οπλιτών, μέριμνας προσωπικού και άλλες διατάξεις»
(Αντιρρησίες συνείδησης)¹

I. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας και προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έχει επιδείξει διαρκές ενδιαφέρον για θέματα που άπτονται της ελευθερίας συνείδησης, έχοντας ειδικότερα ασχοληθεί επανειλημμένως με ζητήματα που προκύπτουν από την εκπλήρωση εναλλακτικής υπηρεσίας και την προστασία των δικαιωμάτων των αντιρρησιών συνείδησης.

Πράγματι, ήδη από το 2001 η ΕΕΔΑ έχει επισημάνει την ανάγκη ανάληψης συνολικής πρωτοβουλίας νομοθετικής ρύθμισης του ζητήματος των αντιρρησιών συνείδησης, εστιάζοντας ιδίως στην ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου της εναλλακτικής θητείας², ενώ το 2004 επανήλθε με σειρά συγκεκριμένων προτάσεων για την πρόβλεψη ουσιαστικών εγγυήσεων με στόχο τη διασφάλιση του γνήσια πολιτικού (μη στρατιωτικού) χαρακτήρα της εναλλακτικής υπηρεσίας και της μη τιμωρητικής φύσης και διάρκειάς της³. Μάλιστα, ένα χρόνο αργότερα, ενόψει της ψήφισης του Ν 3421/2005 «Στρατολογία των Ελλήνων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 302/13.12.05), η ΕΕΔΑ είχε επισύρει την προσοχή του νομοθέτη στη διάταξη του άρθρου 64, παρ. 5, του εν λόγω σχεδίου νόμου, η οποία προέβλεπε την έκπτωση από την ιδιότητα του αντιρρησία συνείδησης όσων ασκούσαν συνδικαλιστική δραστηριότητα ή συμμετείχαν σε απεργία κατά το χρονικό διάστημα της εναλλακτικής υπηρεσίας τους, τονίζοντας ότι προσέκρουε σε θεμελιώδεις συνταγματικές διατάξεις⁴.

---

¹ Για την επεξεργασία του παρόντος κειμένου ελήφθη υπόψη η συμβολή του κ. Φ. Ιατρέλλη, Μέλους της ΕΕΔΑ ορισθέντος από το Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας. Επιμέλεια σύνταξης: Ρ. Φράγκου, Επιστημονική Συνεργάτις της ΕΕΔΑ.

² ΕΕΔΑ, [Προτάσεις για το θεσμό της εναλλακτικής πολιτικής-κοινωνικής υπηρεσίας](#), 5.7.2001.

³ ΕΕΔΑ, [Προτάσεις της 10.6.2004 όπως τροποποιήθηκαν την 1.7.2004 επί ζητημάτων αντιρρησιών συνείδησης και του θεσμού της εναλλακτικής πολιτικής-κοινωνικής υπηρεσίας στην Ελλάδα](#), 2.7.2004. Για πιο πρόσφατες Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ, βλ. [Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα \(ΔΣΑΠΔ\)](#), 5.12.2013, σελ. 56.

⁴ ΕΕΔΑ, [Πρόταση επί της παρ. 5, άρθρου 64 του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας «Στρατολογία των Ελλήνων και άλλες διατάξεις»](#), 25.11.2005.

Η ΕΕΔΑ δράττεται μάλιστα της ευκαιρίας για να εκφράσει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η σύστασή της αυτή εισακούστηκε – αν και όχι πλήρως. Πράγματι, παρότι η επίμαχη διάταξη συμπεριλήφθηκε τελικά στο άρθρο 64 του Ν 3421/2005, πέντε χρόνια αργότερα τροποποιήθηκε εν μέρει από το άρθρο 78, παρ. 1β' και 1γ', του Ν 3883/2010 «Υπηρεσιακή εξέλιξη και ιεραρχία των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων – Θέματα διοίκησης των Ενόπλων Δυνάμεων, Στρατολογίας και συναφείς διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 167/24.9.2010), προβλέποντας όχι έκπτωση από την ιδιότητα του αντιρρησία συνείδησης, αλλά προσαύξηση της διάρκειας της εναλλακτικής υπηρεσίας. Αξίζει, δε, να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι η διατύπωση της διάταξης του άρθρου 78, παρ. 1γ', Ν 3883/2010 (βάσει της οποίας *«προσαυξάνεται η διάρκεια της εναλλακτικής υπηρεσίας κάθε φορά που οι αντιρρησίες συνείδησης: α. Ασκούν συνδικαλιστική δραστηριότητα ή συμμετέχουν σε απεργία κατά το χρονικό διάστημα της εναλλακτικής υπηρεσίας τους. Στην περίπτωση αυτή η εναλλακτική υπηρεσία αυξάνεται για χρόνο ίσο με τις ημέρες απεργίας»*), συνεχίζει να είναι προβληματική. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η προσαύξηση του χρόνου αναφέρεται μόνο στην περίπτωση της απεργίας, καθίσταται σαφές ότι η φράση *«ασκούν συνδικαλιστική δραστηριότητα»* στερείται αντικρίσματος. Για το λόγο αυτό, η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι πρέπει να απαλειφθεί.

II. Γενικές Παρατηρήσεις επί του παρόντος ΣχΝ

Το παρόν Σχέδιο Νόμου με τίτλο «Ρύθμιση θεμάτων μεταθέσεων οπλιτών, μέριμνας προσωπικού και άλλες διατάξεις» (εφεξής ΣχΝ) τέθηκε σε διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης από τις 8 Ιουνίου 2015 έως τις 12 Ιουνίου 2015⁵ και κατατέθηκε στη Βουλή προς επεξεργασία από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων στις 22 Δεκεμβρίου 2015.

Παρόλα αυτά, η ΕΕΔΑ διαπιστώνει με λύπη της, όπως προκύπτει και από την από 14.1.2016 ακρόαση των αρμοδίων φορέων κατά τη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων, ότι το παρόν ΣχΝ δεν της κοινοποιήθηκε προκειμένου να τοποθετηθεί επ' αυτού, ως οφείλει στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου, αλλά ούτε και κλήθηκε να εκθέσει τις απόψεις της κατόπιν της κατάθεσης του υπό εξέταση ΣχΝ στην καθ' ύλην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή.

---

⁵ [Δημόσια Διαβούλευση για το σχέδιο νόμου «Ρύθμιση Θεμάτων Μεταθέσεων Οπλιτών»](#), ανάρτηση 8 Ιουνίου 2015 έως 12 Ιουνίου 2015.

III. Ειδικές Παρατηρήσεις επί του άρθρου 12 του ΣχΝ

Η ΕΕΔΑ παρακολουθεί με προσοχή και ικανοποίηση την ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας, έστω και με καθυστέρηση πολλών ετών, για την εφαρμογή παλαιότερων ψηφισμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁶ για στρατολογική τακτοποίηση των παλαιών και μεγάλης ηλικίας αντιρρησιών συνείδησης⁷. Διαβεβαιώνει μάλιστα για την ετοιμότητά της, στο πλαίσιο της αποστολής της ως συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας, να συνδράμει την Πολιτεία στο έργο της για τη λήψη των αναγκαίων και πρόσφορων νομοθετικών μέτρων για την εξάλειψη κάθε διάκρισης σε βάρος των αντιρρησιών συνείδησης.

Δεν μπορεί ωστόσο να μην επισημάνει ότι το παρόν ΣχΝ εξακολουθεί να αφήνει άλυτα πολλά από τα χρόνια ζητήματα παραβιάσεων των δικαιωμάτων των αντιρρησιών συνείδησης, μη ανταποκρινόμενο ουσιαστικά στις συστάσεις που έχει διατυπώσει επανειλημμένως, μεταξύ άλλων, η Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ. Ειδικότερα, στις από 3 Νοεμβρίου 2015 Καταληκτικές Παρατηρήσεις της επί της δεύτερης περιοδικής έκθεσης της Ελλάδας για την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (CCPR/C/GRC/2)⁸, η «Επιτροπή επαναλαμβάνει την προηγούμενη ανησυχία της (CCPR/CO/8 3/GRC, παρ. 15) για (α) τη διάρκεια της εναλλακτικής υπηρεσίας που είναι σημαντικά μεγαλύτερη από τη στρατιωτική υπηρεσία, (β) τη σύνθεση της Ειδικής Επιτροπής και την αναφερθείσα έλλειψη ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, ιδίως στις περιπτώσεις όπου λαμβάνουν χώρα ακροαματικές διαδικασίες χωρίς την παρουσία όλων των μελών της, (γ) τις καταγγελίες που υποδεικνύουν διάκριση στη βάση διαφορετικών λόγων αντίρρησης στην παροχή υπηρεσίας και (δ) την επανειλημμένη τιμωρία αντιρρησιών συνείδησης κατά παραβίαση της αρχής «κανείς δε διώκεται, ούτε τιμωρείται ποινικά δις για το ίδιο αδίκημα» (“*ne bis in idem*”) (άρθρο 14 και 18 ΔΣΑΠΔ)⁹.

Λόγω της σπουδαιότητας, συνεπώς, του ζητήματος, σε συνδυασμό με την ανάγκη εναρμόνισης της ελληνικής νομοθεσίας με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως αυτή προκύπτει από τις επανειλημμένες συστάσεις διεθνών και

⁶ Βλ. ενδεικτικά European Parliament, *Resolution on respect for human rights in the European Union*, 1996, Doc. A4-0034/98, 17.2.1998, παρ. 126, OJ C80/54, 16.3.1998.

⁷ Βλ. ΕΕΔΑ, [Προτάσεις της 10.6.2004 όπως τροποποιήθηκαν την 1.7.2004 επί ζητημάτων αντιρρησιών συνείδησης και του θεσμού της εναλλακτικής πολιτικής-κοινωνικής υπηρεσίας στην Ελλάδα](#), *op.cit.*

⁸ UN, Human Rights Committee, [Concluding observations on the second periodic report of Greece](#), 115th session (19 October-6 November 2015), CCPR/C/GRC/CO/2, παρ. 37-38.

⁹ Για την ελληνική μετάφραση των Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ βλ. στην ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ, [Η ΕΕΔΑ παραθέτει στα ελληνικά τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ επί της Δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας](#), Νοέμβριος 2015.

ευρωπαϊκών ελεγκτικών οργάνων, η ΕΕΔΑ κρίνει αναγκαίο να επανέλθει στις ακόλουθες παρατηρήσεις:

1. Η διάρκεια της εναλλακτικής υπηρεσίας θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη κατά 50% της διάρκειας της κανονικής στρατιωτικής θητείας. Η πρόταση συμβαδίζει με τις πολύ πρόσφατες συστάσεις της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ¹⁰, με τις οποίες η Επιτροπή τονίζει ότι η διάρκεια της εναλλακτικής υπηρεσίας είναι πολύ μεγαλύτερη από τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας και καλεί την ελληνική Πολιτεία στην προσαρμογή της νομοθεσίας ώστε η εναλλακτική υπηρεσία να μη συνεπάγεται για τους αντιρρησίες συνείδησης κυρώσεις ή διακρίσεις ως προς τη φύση, το κόστος ή τη διάρκειά της.

2. Η δυνατότητα συνεχών και αλληπάληλων διώξεων των αντιρρησιών συνείδησης για την άρνηση εκπλήρωσης της στρατιωτικής θητείας, κατά παραβίαση της αρχής «κανείς δε διώκεται, ούτε τιμωρείται ποινικά δις για το ίδιο αδίκημα» (*ne bis in idem*), θα πρέπει να καταργηθεί. Υπέρ της κατάργησης της δυνατότητας αυτής συνηγορούν και οι πρόσφατες συστάσεις της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ¹¹, στις οποίες η Επιτροπή με ανησυχία διαπιστώνει ότι το φαινόμενο δεν έχει εξαλειφθεί στη Χώρα μας.

3. Ως προς το εποπτικό όργανο των αντιρρησιών συνείδησης, την αρμοδιότητα θα πρέπει αρχικά να έχει το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, αλλά εφόσον οι ενδιαφερόμενοι υπαχθούν στο καθεστώς των αντιρρησιών συνείδησης και διαγραφούν από το Στρατολογικό Μητρώο του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, να υπάρχει συναρμοδιότητα των Υπουργείων Εσωτερικών και Υγείας.

4. Η αρμόδια Αρχή που θα αποφασίζει για το αν ένα άτομο θα πρέπει να εκπληρώσει εναλλακτική υπηρεσία ή όχι, θα πρέπει να είναι ανεξάρτητη και να μην περιλαμβάνει μέλη της στρατιωτικής διοίκησης. Η θέση αυτή, που περιλήφθηκε στις Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του σχεδίου Δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα¹², στηρίζεται σε παλαιότερη απόφαση της ΕΕΔΑ¹³, που ζητούσε την τήρηση των όσων προβλέπει η Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης R 87 (8). Η πρόταση συμβαδίζει με τις πρόσφατες συστάσεις της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ¹⁴, στις οποίες

---

¹⁰ UN, HRC, [Concluding observations on the second periodic report of Greece](#), *op.cit.*

¹¹ *Ibidem.*

¹² ΕΕΔΑ, [Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα \(ΔΣΑΠΔ\)](#), *op.cit.*, σελ. 56.

¹³ ΕΕΔΑ, [Προτάσεις για το θεσμό της εναλλακτικής πολιτικής-κοινωνικής υπηρεσίας](#), *op.cit.*

¹⁴ UN, HRC, [Concluding observations on the second periodic report of Greece](#), *op.cit.*

ουσιαστικά επαναλαμβάνεται η από 2005 προτροπή της Επιτροπής να τεθεί η εξέταση των αιτήσεων υπό τον πλήρη έλεγχο πολιτικών αρχών¹⁵. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει οι απορριπτικές αποφάσεις της Επιτροπής Ελέγχου Συνείδησης να είναι πλήρως αιτιολογημένες και να υπάρξει τροποποίηση της σύνθεσης της Επιτροπής Ελέγχου Συνείδησης με την προσθήκη δύο επιπλέον πολιτικών εκπροσώπων: ενός από το Υπουργείο Εσωτερικών και ενός από το Υπουργείο Υγείας.

5. Θα πρέπει να καταρτιστεί από Διυπουργική Επιτροπή ειδική λίστα Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) κοινής ωφέλειας, οι οποίες θα περιλαμβάνονται στους φορείς στους οποίους μπορούν να υπηρετήσουν οι αντιρρησίες συνείδησης.

6. Το γεωγραφικό κριτήριο του τόπου εκπλήρωσης της εναλλακτικής υπηρεσίας θα πρέπει να υπάγεται στους ίδιους κανόνες που ισχύουν για την κανονική στρατιωτική θητεία των ενόπλων υπηρετούντων. Το παρόν νομοσχέδιο δεν προβλέπει για τους αντιρρησίες συνείδησης ανάλογες ρυθμίσεις με αυτές που προβλέπει για τις μεταθέσεις των ενόπλων υπηρετούντων. Συγκεκριμένα, παρά την τροποποίηση που επιφέρει το άρθρο 12, παρ. 9, του παρόντος ΣχΝ στο άρθρο 61, παρ. 1, του Ν 3421/2005, δεν αίρεται ο περιορισμός της απαγόρευσης να μετατεθούν οι αντιρρησίες συνείδησης (έστω και για ένα μέρος της υπηρεσίας τους) στον τόπο κατοικίας τους, ο οποίος μάλιστα ορίζεται πλέον σε επίπεδο περιφέρειας. Ο εν λόγω περιορισμός δεν προβλέπεται για τους ενόπλους υπηρετούντες.

IV. Συμπληρωματικές Παρατηρήσεις για την αναγνώριση ως συντάξιμου του χρόνου φυλάκισης των αντιρρησιών συνείδησης (άρθρα 40 του Ν 3996/2011 και 26 του Ν 4331/2015)

Η ΕΕΔΑ θα ήθελε, τέλος, να επισημάνει ένα ακόμη ζήτημα που αφορά στη μη ισότιμη απόλαυση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης σε βάρος των αντιρρησιών συνείδησης¹⁶. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 26, παρ. 1, του Ν 4331/2015 (ΦΕΚ Α' 69/2.7.2015) (*Αναγνώριση χρόνου θητείας αντιρρησιών συνείδησης ασφαλισμένων σε φορείς αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης*), «οι ασφαλισμένοι των φορέων κύριας και επικουρικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης,

¹⁵ UN, HRC, [Concluding observations on initial report of Greece](#), CCPR/CO/83/GRC, 25 Απριλίου 2005, παρ. 15.

¹⁶ Βλ. σχετικά και την πρόταση νομοθετικής ρύθμισης του Συνηγόρου του πολίτη, Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας, [Πόρισμα: Αναγνώριση χρόνου προσωρινής κράτησης ή φυλάκισης για το αδίκημα της ανυπακοής ή της ανυποταξίας που υπέπεσαν στρατεύσιμοι, επικαλούμενοι θρησκευτικές ή ιδεολογικές πεποιθήσεις](#), Ιανουάριος 2014.

που θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με προϋποθέσεις που ίσχυαν μέχρι και 31.12.2010, καθώς και όσοι θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης από 1.1.2011 και εφεξής με προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που δεν τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν 3863/2010 (Α' 115), μπορούν, μετά από σχετική αίτηση, να αναγνωρίζουν ως χρόνο ασφάλισης, το χρόνο προσωρινής κράτησης ή φυλάκισης που εξέτισαν μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν 2510/1997 (Α' 136) για το στρατιωτικό αδίκημα της ανυπακοής ή της ανυποταξίας του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα». Παρά τη ρητή και ανεπιφύλακτη αυτή νομοθετική αναγνώριση του χρόνου φυλάκισης των αντιρρησιών συνείδησης ως συντάξιμου, οι αρμόδιες υπηρεσίες των ασφαλιστικών ταμείων δεν έχουν ακόμη εκδώσει τη σχετική ερμηνευτική εγκύκλιο, με αποτέλεσμα η σχετική νομοθετική διάταξη να παραμένει ανεφάρμοστη, επτά σχεδόν μήνες μετά τη θέση της σε ισχύ.

Λόγω του αυξημένου αριθμού αιτήσεων συνταξιοδότησης αντιρρησιών συνείδησης που εκκρεμούν και της ζωτικής σημασίας που έχει για τη θεμελίωση του δικαιώματος συνταξιοδότησής τους η αναγνώριση ως συντάξιμου του χρόνου φυλάκισής τους και λαμβάνοντας υπόψη τη βούληση του έλληνα νομοθέτη για άρση των υφιστάμενων διακρίσεων σε βάρος μιας ομάδας πολιτών που για θρησκευτικούς ή ιδεολογικούς λόγους αρνήθηκαν την ένοπλη θητεία και φυλακίστηκαν υποστηρίζοντας το δικαίωμά τους, **η ΕΕΔΑ προτρέπει τις αρμόδιες διοικητικές Αρχές να προβούν στη λήψη των απαραίτητων και πρόσφορων διοικητικών και άλλων μέτρων.**